

การศึกษาคาบการโคจรของดวงจันทร์รอบโลก

นางสาวปานชรี อุนจร

e-mail:Pancharee_anujorn@hotmail.com

อาจารย์ที่ปรึกษา นางจิรภรณ์ กำแก้ว

โรงเรียนบัว

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ได้ศึกษาคาบการโคจรของดวงจันทร์รอบโลกโดยการเปรียบเทียบห้วงการโคจรของดวงจันทร์เป็นวงกลมและสังเกตระยะเวลาที่ดวงจันทร์ใช้ในการเปลี่ยนตำแหน่งจากตำแหน่งหนึ่ง ๆ (ผ่านเส้นเมริเดียน) แล้วกลับมายังตำแหน่งเดิมอีกครั้งในวันต่อมา จากนั้นนำเวลาที่ได้มาคำนวณหาคาบการโคจรของดวงจันทร์รอบโลกจากความสัมพันธ์ระหว่างคาบการโคจรของดวงจันทร์รอบโลก คาบการหมุนรอบตัวเองของโลก และระยะเวลาที่ดวงจันทร์เปลี่ยนตำแหน่งจากตำแหน่งหนึ่ง ๆ (ผ่านเส้นเมริเดียน) แล้วกลับมายังตำแหน่งเดิมในอีกวันถัดมา การวิจัยในครั้งนี้ได้สังเกตดวงจันทร์ตั้งแต่วันที่ 28 กรกฎาคม ถึง 15 ตุลาคม 2557 พบว่าดวงจันทร์มีคาบการเคลื่อนที่รอบโลกเป็น 36541 นาที หรือ 25.38 วัน เมื่อเปรียบเทียบกับคาบมาตรฐาน(27.322วัน) พบว่ามีความคลาดเคลื่อน 7.124% การวิจัยในครั้งนี้ถือได้ว่าเป็นการฝึกสังเกตวัตถุบนท้องฟ้าได้เป็นอย่างดี เพราะได้ใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการทำงาน อีกทั้งยังได้ประยุกต์วิธีการหาคาบการโคจรของดวงจันทร์เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ได้จริงอีกด้วย

บทนำ

ดวงจันทร์ เป็นดาวบริวารเพียงดวงเดียวของโลก เป็นวัตถุท้องฟ้าที่อยู่ใกล้กับโลกมากที่สุด อยู่ห่างจากโลกประมาณ 384,403 กม. ดวงจันทร์โคจรรอบโลกใช้เวลาประมาณ 27.322 วันและดวงจันทร์มีคาบการโคจรตามภูมิศาสตร์ระหว่างโลก-ดวงจันทร์-ดวงอาทิตย์ ทำให้เกิดเป็นเฟสของดวงจันทร์ ซึ่งจะซ้รอบทุกๆ ช่วง 29.5 วัน โดยระนาบวงโคจรของดวงจันทร์รอบโลกทำมุมกับระนาบสุริยวิถี 5.145° และมีความรีของวงโคจร 0.0554 หากเราสังเกตดวงจันทร์บนท้องฟ้าในแต่ละคืน ดวงจันทร์จะแตกต่างกันไปทุกคืน เกิดจากดวงจันทร์โคจรรอบโลก

การศึกษาคาบการโคจรของดวงจันทร์รอบโลกในครั้งนี้ได้เปรียบเทียบห้วงการโคจรของดวงจันทร์เป็นวงกลมและสังเกตระยะเวลาที่ดวงจันทร์ใช้ในการเปลี่ยนตำแหน่งจากตำแหน่งหนึ่ง ๆ (ผ่านเส้นเมริเดียน) แล้วกลับมายังตำแหน่งเดิมอีกครั้งในวันถัดมา จากนั้นนำเวลาที่ได้มาคำนวณหาคาบการโคจรของดวงจันทร์รอบโลกโดยใช้ความสัมพันธ์ดังต่อไปนี้

$$\frac{1}{M} = \frac{1}{E} - \frac{1}{T}$$

โดย T คือ เวลาที่ดวงจันทร์กลับมายังตำแหน่งเดิม

E คือ เวลาที่โลกหมุนรอบตัวเองมีค่า $23.934 \times 60 = 1436.04$ นาที

M คือ คาบการโคจรของดวงจันทร์รอบโลก

วิธีการศึกษา

1. หาเส้นเมริเดียนของผู้สังเกต โดยตั้งเสาปลายแหลมตรงไว้กลางแดด(รูปที่1) แล้วสังเกตเงาของเสาที่ทอดยาวลงบนพื้น และรอสังเกตเงาที่ทอดลงมาบนพื้นที่สั้นที่สุด(รูปที่ 2) ซึ่งเงาที่ทอดลงพื้นเวลานั้นจะชี้ไปทางทิศเหนือ-ใต้ ซึ่งจะขนานหรือเป็นเส้นเดียวกับเส้นเมริเดียนของผู้สังเกต จากนั้นให้ลากเส้นตามแนวเงานั้นไว้

รูปที่ 1

รูปที่ 2

2. ตั้งอุปกรณ์สังเกตการณ์ (แอสโตรแลปหรือกล้องโทรทรรศน์) ให้ลำกล้องขนานกับเส้นเมริเดียนของผู้สังเกต จากนั้นทำการสังเกตดวงจันทร์ แล้วเริ่มจับเวลาในขณะที่ดวงจันทร์ผ่านเส้นเมริเดียนของผู้สังเกต หรือผู้สังเกตสามารถมองเห็นดวงจันทร์ผ่านกล้องที่ตั้งไว้ ดังรูปที่ 3

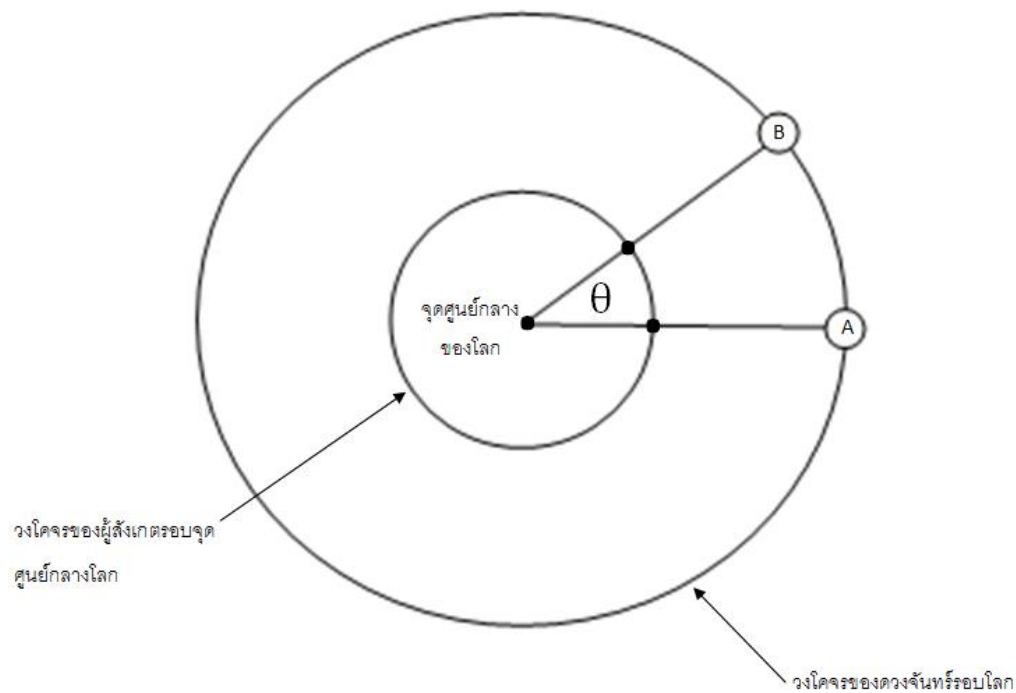
รูปที่ 3

- เมื่อเวลาผ่านไป รอสีเงาของดวงจันทร์กลับมาอยู่ในตำแหน่งเดิมอีกครั้ง กล่าวคือผ่านเส้นเมริเดียนของผู้สังเกตอีกครั้ง แล้วจึงบันทึกเวลาที่ได้ (T)

- ทำการทดลองซ้ำตามข้อที่ 2-3 ในวันต่อๆ ไป
- นำค่าของเวลาที่ได้อ้อมาคำนวณหาคาบการโคจรของดวงจันทร์รอบโลก จากสมการ

$$\frac{1}{M} = \frac{1}{E} - \frac{1}{T}$$

จากรูปจะได้สมการดังนี้

สมการแรก คือ $\frac{\theta}{T} = \frac{360^\circ}{M}$ จะได้ $\theta = T \times \left(\frac{360^\circ}{M} \right)$

สมการสอง คือ $\frac{\theta}{T - E} = \frac{360^\circ}{E}$ จะได้ $\theta = (T - E) \times \left(\frac{360^\circ}{E} \right)$

เมื่อพิจารณาจากรูป แล้วเทียบขนาดของมุม θ จากทั้ง 2 สมการ พบว่าเป็นมุมเดียวกัน

โดย θ คือการกระจัดเชิงมุมที่ผู้สังเกตและดวงจันทร์จะเคลื่อนที่ได้ในช่วงเวลา T (องศา)

T คือ เวลาที่ดวงจันทร์ใช้กลับมายังตำแหน่งเดิม (ผ่านเมริเดียนของผู้สังเกต) หรือระยะเวลาที่ดวงจันทร์ใช้ในการเปลี่ยนตำแหน่งจาก A ไปยัง B (นาที)

M คือ คาบการโคจรของดวงจันทร์รอบโลก 1 รอบ (นาที)

E คือ ระยะเวลาที่ผู้สังเกตใช้ในการหมุนรอบจุดศูนย์กลางของโลก หรือระยะเวลาที่โลกหมุนรอบตัวเอง
มีค่า $23.934 \times 60 = 1436.04$ นาที

ซึ่งเมื่อพิจารณาสมการทั้ง 2 แล้วจะได้สมการดังนี้

$$\frac{1}{M} = \frac{1}{E} - \frac{1}{T}$$

ผลการศึกษา

ครั้งที่	เวลาที่ดวงจันทร์กลับมา ยังตำแหน่งเดิม(T) (นาที)	คาบการโคจรของดวงจันทร์รอบโลก(M) (นาที)
1	1496	35829.15010
2	1494	37015.93789
3	1496	35829.15010
4	1497	35264.95866
5	1499	34190.34244
6	1499	34190.34244
7	1496	35829.15010
8	1496	35829.15010
9	1495	36412.47965
10	1495	36412.47965
11	1496	35829.15010
12	1494	37015.93789
13	1494	37015.93789
14	1493	37640.58497
15	1491	38958.07205
16	1492	38287.55683
17	1490	39653.43958
เฉลี่ย		36541.40120
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		1493.98600

สรุปผล

คาบการโคจรของดวงจันทร์รอบโลกมีค่าเฉลี่ย 36541 นาทีหรือ 25.38 วัน ซึ่งคาบเคลื่อนจากคาบมาตรฐาน (27.322 วัน) อยู่ 7.124 %

อภิปราย

คาบการโคจรของดวงจันทร์รอบโลกจากการศึกษามีค่าเฉลี่ย 36541 นาทีหรือ 25.38 วัน และคาบเคลื่อนจากคาบมาตรฐาน (27.322 วัน) อยู่ 7.124 % ซึ่งความคลาดเคลื่อนนี้อาจเกิดจากการที่ดวงจันทร์โคจรรอบโลกเป็นวงรีเล็กน้อย และระนาบการโคจรของดวงจันทร์รอบโลกไม่อยู่ในระนาบเดียวกับวงโคจรของผู้สังเกตรอบโลก รวมถึงการเล็งตำแหน่งดวงจันทร์ที่มีขนาดใหญ่ และการใช้อุปกรณ์ที่มีความคลาดเคลื่อนค่อนข้างมาก ซึ่งการศึกษาและลดปัจจัยที่ก่อให้เกิดความคลาดเคลื่อนดังกล่าวควรมีในการศึกษาในครั้งต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาคาบการโคจรของดวงจันทร์รอบโลกในครั้งนี้ สำเร็จลงได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาจาก คุณมณฑิพล ตั้งมิตรธรรม ทีมงานจากสถาบันวิจัยดาราศาสตร์แห่งชาติ คุณครูจิรภรณ์ กำแก้ว และคุณครูที่มาอบรมวิจัยดาราศาสตร์ชั้นสูงทุกท่าน ที่กรุณาแนะนำ ให้คำปรึกษาและคอยช่วยเหลือจนกระทั่งการทำวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ข้าพเจ้าหวังว่างานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจและนำไปศึกษาเพิ่มเติมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

National Aeronautics and Space Administration.Earth's Moon Facts&Figures.(ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก

[:http://solarsystem.nasa.gov/planets/profile.cfm?Object=Moon&Display=Facts.](http://solarsystem.nasa.gov/planets/profile.cfm?Object=Moon&Display=Facts)

(วันที่สืบค้น : 6 กรกฎาคม 2557)

National Aeronautics and Space Administration.Earth's Facts&Figures. (ออนไลน์).เข้าถึงได้จาก

[:http://solarsystem.nasa.gov/planets/profile.cfm?Object=Earth&Display=Facts.](http://solarsystem.nasa.gov/planets/profile.cfm?Object=Earth&Display=Facts)

(วันที่สืบค้น : 6 กรกฎาคม 2557)